Underlag för styrelsebeslut avseende avfallstaxor för 2027

Sammanfattning

Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner har ett gemensamt avfallsbolag, June Avfall & Miljö AB. Bolaget har i uppdrag att årligen ta fram förslag till avfallstaxor för hushåll och verksamheter i ägarkommunerna.

Sedan kommunerna tog över ansvaret för insamling av förpackningsavfall har June Avfall & Miljö erhållit ersättning från Naturvårdsverket för att finansiera insamlingen. Ersättningen, tillsammans med ett långsiktigt arbete för kostnadskontroll, ökad utsortering och minskade restavfallsmängder, har byggt upp ett ekonomiskt överskott i avfallsverksamheten. Överskottet har använts för att begränsa taxeutvecklingen och möjliggjort oförändrade taxor under flera år, trots ökade kostnader för verksamheten.

Samtidigt har de långsiktiga kostnaderna för bland annat drift, behandling, personal, pensioner och investeringar fortsatt att öka. För att minska skillnaden mellan behovet av taxeuttag och kostnadsnivå föreslås därför en stegvis anpassning av taxan från 2027. Bolaget fortsätter samtidigt att återföra tidigare överskott till taxekollektivet genom att taxeuttaget även under 2027 hålls lägre än vad verksamhetens faktiska kostnader annars skulle kräva. En successiv anpassning minskar risken för stora taxejusteringar under kommande år.

Effekterna för bolagets kunder blir begränsade. För ett typiskt småhus ökar kostnaden med 97 kronor per år och för ett fritidshus ökar kostnaden med 55 kronor per år. För tömning av en slambrunn av vanlig storlek ökar avgiften med 41 kronor per tömning

För ett flerbostadshus med 10 lägenheter blir kostnadsökningen ca 42 kronor per hushåll och år, medan motsvarande verksamhet får en ökning på 303 kronor per år.

Taxeförslaget innehåller en rad nyheter för att bättre möta olika kunders behov och underlätta kommuninvånarnas vardag. Förslaget stärker samtidigt miljöstyrningen genom incitament och möjlighet att minska mängden restavfall och öka utsorteringen.

Beslutsunderlag

June Avfall & Miljö AB:s tjänsteskrivelse 2026-09-24
Bilaga 1: Avfallstaxa 2027

June Avfall & Miljö AB
Postadress: Box 659, 551 19 JÖNKÖPING
Besöksadress: Momarken 42, Jönköping
www.juneavfall.se

Förslag till styrelsen

- att styrelsen godkänner förslag till nya taxor enligt bifogad Avfallstaxa 2027 för Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner.

- att styrelsen föreslår kommunfullmäktige i Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner att fatta beslut om taxor i enlighet med bifogad Avfallstaxa 2027.

Bakgrund

June Avfall & Miljö AB bildades med avsikten att samordna avfallshanteringen i de tre ägarkommunerna. Taxorna i ägarkommunerna är utformade enligt principen att avgiften för en produkt eller tjänst ska vara densamma i samtliga kommuner där tjänsten erbjuds.

Bolaget tar fram ett årligt förslag till taxa som ska beslutas av kommunfullmäktige i respektive ägarkommun. Förslaget till avfallstaxa 2027 bygger på samma övergripande konstruktion som tidigare, med en gemensam taxa för motsvarande tjänster i samtliga tre kommuner.

Taxekonstruktion och principer för taxejusteringen

Taxan för 2027 har utformats med utgångspunkt i tre principer: att avgifterna ska bidra till kostnadstäckning för avfallsverksamheten, att tidigare överskott successivt ska återföras till taxekollektivet och att taxan ska ge fortsatta incitament till ökad utsortering och minskade mängder restavfall. Taxan avser de kostnader som följer av kommunernas ansvar för avfallshanteringen och ska utformas i enlighet med självkostnadsprincipen. Taxor med låg kostnadstäckning justeras något mer, medan avgifterna för dragavstånd och placeringstillägg lämnas oförändrade.

De nya taxorna träder i kraft den 1 januari 2027. Taxeförslaget berör främst fasta avgifter för småhus, fritidshus och flerbostadshus, hämtningsavgifter för matavfall, restavfall, trädgårdsavfall och förpackningar samt avgifter för hämtning av slam och latrin.

Ekonomiska förutsättningar inför 2027

Bolagets budgeterade kostnader uppgår till cirka 262,7 miljoner kronor. Från kostnaderna avräknas bland annat materialförsäljning, sortergårdsrelaterade intäkter, övriga intäkter samt ersättning från Naturvårdsverket. Ersättningen från Naturvårdsverket uppgår till cirka 52,9 miljoner kronor.

Sedan kommunerna övertog ansvaret för insamlingen av förpackningsavfall från privat sektor har avfallsverksamheten erhållit ersättning från Naturvårdsverket för att finansiera insamlingen. Ersättningen, tillsammans med ett långsiktigt arbete för kostnadskontroll, ökad materialåtervinning och minskade mängder restavfall har bidragit till att verksamheten byggt upp ett ekonomiskt överskott – trots ökade kostnader.

Bolaget har valt att använda överskottet för att begränsa taxeutvecklingen. Trots de ökade kostnaderna för verksamheten har avfallstaxan kunnat hållas oförändrad under flera år. För vissa kundgrupper har taxeuttaget även kunnat minska något.

Samtidigt har de underliggande kostnaderna för avfallshanteringen fortsatt att öka. June Avfall & Miljö bedömer att kostnadsökningarna inför 2027 till stor del innebär nya

kostnadsnivåer som kommer att bestå även kommande år. Det gäller bland annat drift, drivmedel, behandlingskostnader, löner, pensioner, räntor och avskrivningar.

Mot denna bakgrund bedömer bolaget att taxeuttaget successivt behöver anpassas till verksamhetens långsiktiga kostnadsnivå. En stegvis anpassning minskar risken för större taxeökningar under kommande år och skapar stabilare ekonomiska förutsättningar för verksamheten.

Återföring av tidigare överskott
Den föreslagna taxejusteringen innebär att bolaget 2027 återför en del av det tidigare överskottet samtidigt som skillnaden mellan behovet av taxeuttag och kostnadsnivå successivt minskar. Återföringen sker genom att taxeuttaget hålls lägre än vad verksamhetens faktiska kostnader annars skulle kräva.

I budget har cirka 10,1 miljoner kronor avsatts för återföring till taxekollektivet under 2027. Efter hänsyn till övriga intäkter behöver cirka 184,4 miljoner kronor finansieras genom avfallstaxan.

Effekter för olika kundgrupper och vanliga tjänster

Nedan följer ett antal exempel som visar den ekonomiska effekten för typkunder inom våra vanligaste kundkategorier. För småhus, fritidshus, slam och latrin är effekten beräknad inklusive moms. För flerbostadshus och verksamheter är den beräknad exklusive moms.

Kundgrupp/tjänst	**Exempel**	**Effekt (ökning)**
Småhus	Fast avgift och fyrfacksabonnemang	97 kr/år 8 kr/månad
Fritidshus	Fast avgift och fyrfacksabonnemang (6 månader)	55 kr/år 9 kr/månad
Flerbostadshus 10 lägenheter	Fast avgift, matavfall (240L) varje vecka och restavfall (660L) varje vecka	42 kr/hushåll och år 3,50 kr/hushåll och månad
Verksamhet	Matavfall (240L) varje vecka och restavfall (660L) varje vecka	303 kr/år 25 kr/månad
Slam	Tömning av slambrunn, 1,6–4 m³	41 kr/tömning
Latrin	Hämtning var fjärde vecka (6 månader)	289 kr/säsong 48 kr/månad
Tilläggstjänst: Extra restavfall	Extra restavfallskärl, 190/240 liters kärl för småhus.	95 kr/år 8 kr/månad
Tilläggstjänst: trädgårdsavfall	Trädgårdsavfallsabonnemang, 190/240 liters kärl (8 månader)	58 kr/säsong 7 kr/månad

Småhus
Den fasta avgiften ökar med 39 kronor per år och avgiften för fyrfacksabonnemanget ökar med 58 kronor per år. Ökningen uppgår därmed till 97 kronor per år, eller cirka 8 kronor per hushåll och månad.

För ett småhus med trädgårdsavfallsabonnemang (190/240 literskärl) ökar avgiften med 58 kronor per säsong eller 7 kronor per månad (8 månader).

Priset för ett extra restavfallskärl (190/240 literskärl) ökar med 95 kronor per år eller 8 kronor per månad.

Fritidshus
För ett fritidshus med fast avgift och fyrfacksabonnemang ökar den sammanlagda kostnaden med 55 kronor per år, vilket motsvarar cirka 9 kronor per månad (6 månader)

Slam och latrin
För tömning av en mindre slambrunn på 1,6–4 m³ ökar avgiften med 41 kronor per tömning inklusive moms. Avgift för slangdragning påverkas inte.

För latrinhämtning var fjärde vecka under sommarsäsongen ökar avgiften med 289 kronor per säsong, eller cirka 48 kronor per månad under säsongen.

Flerbostadshus
För flerbostadshus ökar den fasta avgiften med 15 kronor per lägenhet och år. För ett flerbostadshus med 10 lägenheter motsvarar det 150 kronor per år.

Ett 240-liters kärl för matavfall med veckohämtning och ett 660-liters kärl för restavfall med veckohämtning ökar tillsammans med cirka 270 kronor per år.

För ett typiskt flerbostadshus med 10 lägenheter, ett matavfallskärl och ett restavfallskärl blir den sammanlagda kostnadsökningen cirka 42 kronor per lägenhet och år, eller cirka 3,50 kronor per månad.

Från 2027 tillkommer även egna taxor för hämtning av förpackningar från flerbostadshus. För många kunder innebär detta inte en helt ny kostnad, utan snarare att hämtningen övergår från annan entreprenör till June Avfall & Miljö. Den vanligaste taxan för förpackningshämtning föreslås bli 9 kronor per hämtning, vilket kan jämföras med nivåer på cirka 50–95 kronor per tömning som många flerbostadshus tidigare haft hos andra entreprenörer. Anledningen att taxan kan hållas så låg är ersättningen från naturvårdverket.

Verksamheter
Ett 240-liters kärl för matavfall med veckohämtning och ett 660-liters kärl för restavfall med veckohämtning ökar tillsammans med 303 kronor per år. En vanlig tjänsteuppsättning för mindre verksamheter innebär därmed en sammanlagd ökning med cirka 25 kronor per månad.

Nya och förändrade tjänster i taxan

Inför 2027 kompletteras taxan med ett antal nya eller förändrade tjänster. Syftet är att möta kundernas behov, underlätta kommuninvånarnas vardag och att skapa en mer träffsäker taxa för kunders olika förutsättningar.

- Möjlighet att beställa ett tredje kärl för plast- och pappersförpackningar erbjuds till småhuskunder med fyrfacksabonnemang som har behov av större kapacitet. Kärlet töms av samma bil som tömmer kärl 2.

- Reducerad kostnad införs för extratömning av kärl 2 inom fyrfacks-abonnemangen. Syftet är att ge kunder med tillfälligt större mängder förpackningar möjlighet till extra tömning utan att behöva ändra sitt ordinarie abonnemang.

- Ett reducerat placeringstillägg införs för förpackningskärl vid flerbostadshus. Tillägget anpassas till att förpackningskärl ofta hanteras annorlunda än mat- och restavfall och ska bidra till en mer rimlig kostnadsnivå för kunder med fastighetsnära insamling. Förpackningskärl undantas från dragavståndstillägg.

- Budning av trädgårdsavfall införs för kunder med begränsat eller oregelbundet behov. Tjänsten ger möjlighet att beställa enstaka hämtningar utan att teckna ett helt säsongsabonnemang.

- Latrinhämtningen vid fritidshus anpassas så att säsongslängden motsvarar säsongen för avfallsabonnemanget för fritidshus. Förändringen gör tjänsten mer konsekvent och bättre anpassad till kundernas ordinarie hämtningsperiod.

- Kärl med lås erbjuds för flerbostadshus- och verksamhetskunder där det finns behov av att minska felsortering, obehörig användning eller nedskräpning runt avfallsutrymmen.

- Lock-i-lock erbjuds som en lösning för kunder där kärlet behöver kunna hanteras enklare i vardagen. Lösningen innebär att locket kan öppnas från båda håll, vilket gör att kunden kan slänga avfall från båda sidor av kärlet. Det underlättar särskilt för kunder som annars behöver vända kärlet rätt inför hämtningsdagen, exempelvis vid flerbostadshus och verksamheter med gemensamma avfallsutrymmen.

- Möjlighet till förlängt tömningsintervall införs för restavfall i djupbehållare. För kunder med låga avfallsmängder eller god utsortering kan detta ge en bättre anpassning mellan faktisk fyllnadsgrad och hämtningsfrekvens.

- Möjlighet till förlängt tömningsintervall för matavfall i djupbehållare kan införas där förutsättningarna medger detta. Bedömningen behöver göras utifrån bland annat hygien, lukt, arbetsmiljö och lokala förhållanden.

Samlad bedömning

June Avfall & Miljö bedömer att den föreslagna taxan för 2027 innebär en rimlig avvägning mellan behovet av kostnadstäckning, fortsatt återföring av tidigare överskott och en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten. Efter flera år med oförändrade taxor är det nu motiverat att successivt anpassa taxeuttaget till de kostnadsnivåer som verksamheten möter idag och framöver.

Den stegvisa anpassningen ökar förutsättningar för stabila taxor över tid och minskar risken för stora taxehöjningar under kommande år.

Förslaget innebär samtidigt att taxan även fortsatt bidrar till ökad utsortering och minskade mängder restavfall. De nya taxorna bedöms fortsatt stå sig väl i jämförelse med kommuner av motsvarande storlek.

Daniela Hammer
VD

Kristoffer Krantz
Marknadschef